

DEBRECZENI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Hónaponta: 3 k. — 3 H. — 8 k. — 3 H. — 12 k. — 12 k.
 Féléve: 16 k. — 1 H. — 30 k. — 1 H. — 50 k.
 Éves: 30 k. — 1 H. — 100 k. — 1 H. — 150 k.

TERAZSÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL

Debrecen, Péter Eszperedy-utca, 21. sz. alatti szobákban tartal.

Programm a képviselőházban.

Tisza nagy ártatlanságánál többet ért volna egy makulányi körültekintés és előrelátás. Hiszen a kibontakozásra vállalkozott a gróf ur. Hogyan mert reája vállalkozni, a mikor tudhatta, hogy a kibontakozás utján tévelyegve, a nemzeti nyugalomnak, a társadalmi békességnek utolsó maradványait is össze fogja taposni?

Ha pedig ezt nem tudta, ha ezt a veszedelmet nem sejtette, akkor nem ismerte magát, nem ismerte hivatását és nem ismerte az ellenségeit. És ezt a semmit sem és senkit sem ismerést nevezték el a Lloyd-klubban államférfiúi bölcsességnek és vezéri ráteremtésnek.

Tegnap a képviselőházban tartotta meg programbeszédét, háttalanul. Nem mondott többet mint a főrendiházban s nem ad kevesebbet a semminél.

Szóval megnyomorította gróf Tisza István a nemzet hangulatát egy drágalátos elemmel: a csalódottság keserves érzésével. Az a program, a melyet a képviselőházban tegnap elmondott, valóságban kétségbeejtette a nemzetnek azokat a rétegeit is, a

melyek vagy bizva-bizakodtak benne, hogy a kibontakozás után megkezdődhetik az általános boldogulás, vagy pedig fásult közönyösséggel néztek a politika felé.

Tisza István programja azt magyarázta a tisztviselőknek, hogy nem igaz, hogy a válság hátráltatta az ő sorsuk javítását. Kegyen lám, a kibontakozás első eredménye az, hogy a fizetésjavításról szóló törvényjavaslatot leveszik a napirendről. És azt magyarázta a gazdasági föllendülést epekedő munkának és vállalkozásnak, hogy nem igaz, hogy a nemzeti küzdelem akadályozta meg az állam közreműködését abban a föllendítésben, mert hiszen a kibontakozó vezérállamférfi első dolga az állami beruházások elodázása.

A programja azt magyarázta a sokaságnak, hogy a kibontakozástól hiába vár választási reformot, azt magyarázta az igazán szabadelvűeknek, hogy megszünteti a közoktatás államosítását és azt magyarázta a közszabadságok és közjogokat féltőknek, hogy rettenetes szigorúsággal akar eljárni azok ellen, a kik az ő nézete szerint a polgárok közt az egyetértést megbolygatják.

Egyebet is magyarázott. A nemzetiségek szeretetét. Összeesőkölte ezt az eszmét. És minden magyarázata nyomán keserves csalódás támadt. Ime az első napok eredménye: általános depresszió. Már pedig ezek az első napok a kibontakozásnak kezdetét jelentik. Vajjon kérhet-e a nemzet a folytatásából?

ORSZÁGGYÜLÉS.

— A képviselőház ülése. —

Ma váratlanul véget ért az első vita. Még Ballagi Géza mosakodott sárapataki hazafias felbuzdulásáért, aztán Holló Lajos beszélt és az első beszéd a vitát. A többség a Dániel báró és Hoek indítványát elfogadta.

Jöhetett tehát Tisza gróf! Semmi sem állt már útjában, hogy elmondja programbeszédét. A függetlenségi párt hallani óhajtott az a programot, hogy itélhessen fölötte és elhatározassa, folytatja-e a harcot, vagy leteszi a fegyvert.

Tisza gróf tehát el is mondotta programbeszédét és pedig a Ház aránylag nyugodtan is hallgatta. Eleinte ugyan sürü közbeszólás zavarta, de Tisza ma nyugodt és türelmes ember szerepébe igyekezett fékelni magát s így az incidensek elismultak. A katonai programon kezdte és ez alig különbözött valamilyen attól, mint a mit a főrendiházban

Nők a diplomáciában.

A nő a diplomáciában két minőségben szerepel, először mint nő, pure et simple, ki önállóan teljesíti diplomáciai missziókat és másodsorban mint hitvese a diplomatának. Mi csak az utóbbiakat kívánunk itt foglalkozni, a mi nem azt jelenti, mintha a diplomata nő mint hitves, ki alá van rendelve férje-ura kényének és parancsának, kisebb érdemeket tudna szerezni, sőt ellenkezőleg: sok híres diplomatát ösmér a történet, kinek csak a neje volt okos és eszes.

Ezt a diszes sorozatot Dino hercegné nyitja meg, ki nem hiába volt Talleyrand herceg leánya, de ugylátszik, atyja minden diplomáciai zsenialitását is örökölte. Ha fiának születik vala, kételkedéssel ismert volna a világtörténelem egy második Talleyrandot is; de így Dino herceg uram nem győzte közepszerűségével nejeinek minden tehetségét tőle telhetően kiaknázni.

Már a házasság is híres diplomáciai fogás volt. A híres erfurti császári találkozás történt, s hol Talleyrand oly alaposan elárulta hatalmas urát, I. Napo-

leont, midőn ezt nyugodtan biztatta Spanyolország meghódítására, mialatt elkészítette Napoleon ellen a hetedik koalíciót, melyet Wagramban majdnem győzött. Jutalmul a Napoleon számára kért orosz császári hercegnő helyett megkapta a saját lánya számára Dino herceget férjül, kit a haladatos cár fényesen dotált erre a házasságra.

Dino herceg később londoni orosz nagykövet lett, de a nagykövetségi ügyeket — már mint az érdemlegeseket — neje vezette; és az orosz politika sokat köszönhet neki az angol világhódítás ellen vezetett sakkhuzásában.

A múlt század sok ilyen szerepet játszó női diplomatát ismert, de már exotikus voltánál fogva is legérdekesebb a stockholmi török követ neje, ki férjét teljesen helyettesítette annak missziójában és pedig dacára a szigoruan betartott keleti etiketnek, mely megtiltotta neki, hogy férfiak tanácskozásában részt vegyen. Hamar föltalálta magát és a diplomaták nejeit hívta meg magához, kiknél azután férje politikai küldetését ügyesen érvényesítette.

Ilyen kimagasló női diplomata te-

hetségek mégsem képezik a diplomaták nejeinek tulajdonképeni hivatását, legáltalában általánosában nem. Az igazi hivatásuk inkább társadalmi és minden ízében nőies.

A ki a diplomaták hitveseit közelebbről tanulmányozta, arra a megféle megfigyelésre juthatott, hogy idegenben, távol hazájuktól vajmi ritkán elvándorol össze annak a nemzetnek társadalmával, a hova a küldetésük szól; — a diplomáciai nők mindig maguk közt kötnek szoros barátságot, vagyis például Bécsben a német birodalmi diplomata neje nem keresi barátságát az osztrák katonatisztok és arisztokrácia női társaságában, hanem inkább tart együtt az orosz, perzsa, sőt japán, kínai kártársnőivel, kik pedig ugyancsak exotikusabb világnézetnek hódolhatnak, min ő maga.

Azonkívül megfigyelésre méltó, hogy a diplomácia hölgyei szorosan disztinváltnak maguk között, vajjon férjük hivatásos vagy amatőr diplomata-e? Az amatőröket — a dillettánsokat, kik csak címzetes ranggal bírnak és azok nejeit lehetőleg távol tartják intimitásuktól.

Egyéb jelenségek magától távol-

Uj férfi divatüzlet!

Műiparú üzememben újonnan berendeztem az uri divat cikkeket, u. m. ing, gallér és kszelők, zsebkendő, nyakendő, kalap, harisny és esernyők stb. pus válaentékban és jutányos árban beszerezhetők

BORSOS KATA

műiparú és uri divatüzletében, városház épület.

bemutatott. Uj csak az volt, hogy az országban egy katonai főreáliskolát és egy kadétskólát fognak felállítani, ellenben az országban levő egyik katonai alreáliskolát kiviszik az országból.

— Ez az egész? Kérdezték a szélsőbalon.

— Ez a kevés sokkal több, mint a mennyiről önk fel év előtt álmodtak! — felelt Tisza.

— Körbert csapják el! — kiáltotta Barta Ödön.

— Nem akarok hinni szemeimnek, hogy Barta Ödöntől hallom ezt! — mondotta Tisza álmétkodva.

A néppárt ezen a megjegyzésen jól mulatott, mert Barta rovására magyarázta. De Tisza elég ügyesen helyre ütötte a dolgot, mondván, hogy olyan kiváló politikaustól, a milyen Barta, nem várta volna ezt a megjegyzést, csakugy, mint nem várja Zichy Jánostól, vagy Ugron Gábortól.

— Ausztriában hányszor mondanak ilyet! — kiáltották.

— A kik odaát ilyet mondanak, azokban nem látom azt a politikai súlyt, a milyent Barta Ödönben látok! — republikánus Tisza.

Igy hízelt az erős kéz embere az ellenzéknek, mert szüksége van rá. Még két hét előtt akkor se mondott volna ilyen dicsőítetést Tisza függetlenségi emberről, ha tüzes harapófóval akarták volna kiszedni belőle.

Tisza aztán fölkerítte az ellenzékét, hogy adja meg az indemnitást a jövő év első negyedére, engedje megszavaztatni a rendes újoncjutalékot, szóval, hogy tegye le a fegyvert.

— Emelt fővel tehetik ezt — mondotta, lágy, hízelt hangon — nem kell félniök az országos közvélemény felbuzdulásától és rászólgáltak a nemzet köszönetére!

Néhány közbeszólás (Mert, hogy vannak, a kik a fegyvert nem szándékoznak letenni.

ságot nem ösmerő vanderló életükből foynak. Így például minden diplomata nő nagy szerettel viseltetik a szőnyegek, a bambuszbutorok és egyéb dísz tárgyak iránt. Mert? Mert könnyen csomagolhatók és szállítható a földtete egyik feleiről a másikra.

különösen kitűnnek köztük végül a nyelvészek. Találkozik, ki mindazon nemzetek nyelvet megtanulja, a melyeknek országában tartózkodott, némelyek tudnak folyékonyan arabul, törökül, oroszul, sőt — magyarul is. Leticzik egy madame Vanter és egy madame Gantier, ezek úgy beszélnek magyarul, mintha az a földi ronan. nevedektek volna.

De legelőször kellett volna említeni a diplomata nőket, mint nőszökeket. Ilyenek voltak és lesznek mindig, de kevesen tudnak túlfutni az osztrak miniszterresidens neje Pekingben, a ki tudvalevőleg rendes nenez, folyegelő viszonyok közt, az egész kínai támadás alatt, eien állt az általa szervezett védelmi korháznak, mert ő Feisege ki is tette.

L. K.

Azután nemzetiségi politikáját fejtegette ki Tisza. Ez nem sokban különbözött attól, a mit a főrendiházban mondott, csak épen, hogy itt zajos közbeszólás és folytonos ellentmondás kísérte szavait. A horvátokat még jobban dicsőíté, mint a főrendiházban. Mikor valaki gúnyosan azt kiáltotta, hogy németül beszéjen a horvátokhoz, az utóbbiak közül Popovics ezt felelte:

— Értjük mi, nem kell németül szólni hozzánk!

A horvát képviselő e beszéde perze nagyon tetszett, valamint Tiszának az a megjegyzése, a mit erre a közbeszólásra tett, hogy ő főhadnagy.

— Honvédfőhadnagy vagyok — felelt — tehát a magyar vezénnyelv állásponjtján vagyok.

Tisza ezután a Házban is azt hangoztatta, hogy pénzügyeink lejtőn vannak és kiadásainkban megálljt kell kiáltanunk. Tovább tépdeste a tisztviselők reményeit és kijelentette, a kormány nincs abban a helyzetben, hogy a tisztviselők fizetésrendezéséről szóló javaslatról végleges nyilatkozatot tegyen. Az ellenzék ezt a nyilatkozatot nagy zajjal fogadta.

— Megigérték! kiáltották. Most a főszólgabiráknak is mézesmadzagot akar a szájukon át huzni!

Tisza itt is a megyei tisztviselők fizetésének rendezését kapcsolta az ügyöz.

Elnök: Dániel Gábor.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után, elnök kijelenti, hogy Szogyény ügyvéd összeférhetlenségi bejelentést tett Reich Aladar ellen.

Polonyi Géza: Személyes kérdésben szólal fel. Tegnap, közte és Rakovszky között szóváltás, jobban mondva enyelgések történtek, ezt akarja korrigálni. Kijelenti, hogy a Rakovszky által felhozott dolgok privatim beszélgetések-ből eredtek, a melyek nem valók a képviselőház elé. Ezért visszautasítja azokat. (Helyesítés)

Ballaghy Géza: Sajnálkozással veszi tudomásul Apponyi lemondását.

Olay Lajos: Ön te jezsuita!

Papp Zoltán: Hiszen kálvinista vagy!

Olay Lajos: Hát kálvinista jezsuita!

Ballaghy Géza: E végett szólal fel. Zboray tegnap azt mondta, hogy ő reá, sárospataki nyilatkozata és itteni viselkedése miatt, nem sokat ad. (Felkiáltások balról: Ugy is van!) Holló pedig még ráduplázott.

Gabányi Miklós: Majd adnak nekem Sárospatakon.

Ballaghy Géza: Kijelenti, hogy a neki imputált sárospataki nyilatkozat, a melyre a lapok annak idején korpoltáltak, nem felelnek meg a valóságnak. A nyilatkozatot nem is Sárospatakon tette.

Pozsgay Miklós: Talán nem is nyilatkozott.

Papp Zoltán: Nem is volt Sárospatakon.

Gabányi Miklós: Majd adnak nekem ottan.

Ballaghy Géza: Hát ő abban a nyilatkozatban azt mondta, hogy ha látás, hogy a 67 es alapon a nemzeti államot nem lehet kiegészíteni...

Lengyel Zoltán: Most láthatja.

Műnich Aurél: Azt csak önök gondolják, mi masként vélekedünk.

Ballaghy Géza: ...akkor csatlakoznék azokhoz, a kik ez alap ellen

küzdének. (Zaj.) Ezért visszautasítja azokat a támadásokat, a melyeket ellene irányítanak. Hiszen ő is tudta granustani. Mit szólnának hozzá például, ha azt mondaná, hogy Zboray és társai nem azért rendeznek Apponyi mellett olyan nagy órációt, mert azt szívből tennek, hanem eredeti törekvésük az, hogy éket üssenek a pártnak egysége közé. (Ugy van! jobbról, zajos ellentmondások az ellenzéken.) Ennyit akart elmondani, különben csatlakozik báró Dániel Ernő indítványához. (Zajos helyeslés jobbról.)

Gabányi Miklós: Örülnek a Chicopisták!

Holló Lajos: Válaszol Ballaghy felszólalására és tiltakozik azok tunderciája ellen. Visszautasítja, mintha ő küzdelemben felekezeti vonások lennének belekeverve. (Ugy van! balról.) Apponyi lemondására terve át, kifejté azt az aknamunkát, melyet a katonai hatalom a tulajdonon állandóan folytat. Már Széll Kálmán alatt kezdődött meg, e sülyes-töbe kellett belesnie Széllnek és őt kellett most követnie Apponyinak is. A legnagyobb mértékben helyteleníti, hogy most, a mikor a pártok szenvedélyei legszébb, mikor a politika levegője telve van szenvedélyekkel, a mikor a katonai hatalom orgááját üti és a legfőbb közjogi személyiségünk egyike, a miniszterelnök, főhadnagyi egyenruhában megy eskütételre, abban a ruhában, a mely meg kell hogy hajoljon éppen az előtt a hatalom előtt, a mely az egész vihart előidézte. (Zajos felkiáltások balról és a szélsőbalról: Szégyen! Gyász!) Ezen idők éppen nem alkalmasak arra, hogy elnököt válasszunk. Ezért csatlakozik Szederkényi indítványához. (Helyeslés.)

Rösenberg Gyula: Helyreigazítja személyes kérdésben tegnapi szóváltását Kubikkal.

Elnök: Több szónok nincsen. A vitát bezárja. Következnek a szavazások. Hat indítvány van. Sorra teszi fel a kérdéseket. (A Ház többsége Szederkényi és Kovács indítványait elveti, a báró Dániel és Hock Jánosét egyhangulag elfogadja. Hellebrant indítványát, mely arról szól, hogy a jövőbeni tárgyalások is Apponyi szellemében vezetendők, szintén egyhangulag fogadják.)

Felkiáltások balról: Eljen Apponyi!

Elnök: Az ülést tíz percet felfüggeszti.

Tisza-programmja.

Elnök: Az ülést megajítja.

Rakovszky István: Mentelmi bejelentését a Ház elnöke és jegyzője ellen visszavonja.

Tisza István gróf: Elérkezettnek látja a pillanatot, hogy a programját elmondja. Első sorban a momentán politikai helyzettel foglalkozik, a közös hadseregére vonatkozó dolgok azok, melyek az elmúlt napokban lázba ejtették az egész országot. Az eseményekből tanúságot akar levonni, a nélkül, hogy kritikába bocsájtkozna. Látja, hogy a nép széles rétegeiben él az óhaj, a magyar vezényleti nyelv óhajaért. (Ugy van! a balon és a szélsőbalon. Zajos felkiáltások: Hát akkor miért nem tejesítik!) De azt is látja, hogy a nemzet nagyrésze inkább hajlandó elárni az óhaját, hogy ha azt látná, hogy a koronávil összetűzésbe jönné. (Mozgás.) Athatotta a közvéleményt az a tudat, hogy annak megoldására még nem jött el az idő. (Viharos ellentmondások a szélsőbalon.)

Ugron Gábor: Mi érettünk van a korona.

Madarász József: A korona a mienk.

Tisza István gróf: Eppen azért,

Hölgyközönség figyelmébe!

Van szerencsénk a nagyérdemű hölgyközönséget értesíteni, hogy az idei őszi és téli időnyre női, leány és gyermek felöltő különlegességek nagymennyiségben megérkeztek, melyre szives figyelmüket felbivjuk. Eredeti Berlini Modellek lesszállított árakban. Különlegességek svinnási köpenyekben és blousokban Szőrme bőrk nagyválasztékban. Darvas Testvérek Debreczen, Hungária kávéház mellett.

mert a korona a miénk, kell, hogy abban a nemzet akarata érvényesüljön. (Viharos zaj az ellenzéken.) Akárhogy zajonganak a képviselő urak, az igazságot lemorogni nem fogják, keressék a vitaközvetítést az érvek terén. (Ugy van! a jobboldalon.) A kormány abban a tudatban van, hogy a kibontakozást úgy találhatjuk meg, ha a hadsereg kérdésében megadjuk lassan mindama óhajokat, a melyekért a nemzetben mozgalom megindult. (Helyeslés jobbról.) A kormány fentartja elődjének álláspontját, hogy a jelvényeket közjogunknak megfelelőleg megoldjuk. (Felkiáltások balról: Milyen lesz az?) Második fontos kérdés a katonai judikatura, a melyről törvényjavaslatot mielőbb beterjesztik és abban a közvetlen ériatkezés nyelve a magyar lesz. (Zaj balról.)

Kaas Ivor báró: Hát az írásbeliségüél?

Tisza István: Harmadik pont, hogy a magyar tiszték a magyar ezredekhez mielőbb teljesen áthelyeztessenek.

Polonyi Géza: Száz esztendő óta igérik, sosem tartják meg.

Tisza István: Ezzel csak előmozdítjuk a hadsereg harcképességét is. Ezt tartja a kormány a hadsereg vonatkozó legkardinalisabb kérdésének. (Helyeslés jobbról.) Ennek első szükségé természetesen a tisztképzés. Ennél első sorban az alapítványok jönnek tekintetbe.

Thaly Kálmán: Vagyis fizessünk megint.

Tisza István: Igen fizetünk, mert azt akarnók, hogy minél több magyar alapítvány legyen, mert az eddigiek nagyrészt osztrák származásúak. (Helyeslés jobbról.) Másodszor a tanintézetek fejlesztése szükséges. Ez irányba tervbe van véve egy akadémia és egy kadétiskola felállítása.

Felkiáltások balról: Kadétiskola?

Tisza István: A tannyelvre nézve, a legnagyobb része a tantárgyaknak magyar lesz. Ugyiszintén a tantervezet is. (Helyeslés jobbról.) Ezek a főbb vonások, a melyekre a kormány a katonai téren vállalkozhat.

Felkiáltások az ellenzéken: Nagyon sovány.

Tisza István gróf: Nyugodt lelkiismerettel állítja, hogy egy félévvel eelőtt ennnyit sem kaphattunk volna. (Nagy zaj.) És a korona atyai szívének köszönhető, hogy segítségünkre jött a kibontakozásnak. (Zajos helyeslés jobbról.)

Barta Ödön: Mi van Körberrel?

Polonyi Géza: Arról is tessék beszélni!

Gabányi Miklós: A kollegáról.

Papp Zoltán: Fenttartja-e elődje szavait?

Barta Ödön: Körbert csapják el!

Tisza István: Nem akarok szemimnek hinni, hogy Barta Ödön így beszél! (Zajos helyeslés, taps a balon és néppárton.) E kijelentése arra hivatkozik, vajjon mit mondana Barta képviselő ur, ha ugyanezt mondanák Magyarország minisztereinkéről. Már pedig vannak férfiak, a kiknek személyi sújára én sokat adok.

Pozsgay Miklós: Hát nem vagyunk mi egyformák mindnyájan. (Derütség.)

Tisza István: A kormány nem kér semmit, csak ne akadályozzák meg mestertélt eszközökkel, hogy a többség elfogadja az indemnitást, változatlan ujonlétszámot. (Ugy van! a jobb oldalon.) Ellentmondások az ellenzéken.) Nem köthetjük meg a kezünket önmagunk akkor, a midőn minden állam a világon, most rendezkedik be gazdaságilag. Ez arra vezetne, hogy fejünk felett megkötőnk a szerződéseket. Hát vállalnak-e ezért felelőséget?

Felkiáltások balról: Hát a magyar nyelv?

Tisza István: És ha visszavezetnék a küzdelmet a parlamentáris és alkotmányos élet konszolidáris viszonyai közé, ne higgyék, hogy megadnák magukat ez által, felemelt fővel állhatnának az ország előtt, mert sokat kivívtak a nemzetnek.

Lengyel Zoltán: Nem ülünk fel az éneknek.

Tisza István: Nem hiszi, hogy szántszándékkal meggátolni akarnák a békés kibontakozást, hiszen ezzel önyvilkosságot követnének el. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Zajos ellentmondások az ellenzéken.) A mi az állami folyó ügyeket képezi, rajta lesz, hogy azok sikeresen megoldassanak. A részletes programot legelőszörűbbnek tartja az 1904. évi költségvetéskor ösmertetni meg.

Ugron Gábor: Csak halljuk most.

Kaas Ivor báró: Ne tessék spórolni.

Holló Lajos: Legalább az irányelveket ismerünk kell.

Tisza István: Nem spórolok, csak kerülöm a haszontalan frázisokat. A kormány két irányelve lesz: a szabadelvűség, a második a nemzeti szellem. A szabadelvűség a jogok érvényesülése, (Helyeslés jobbról) a nemzeti politikánál a nemzeti állam kiépítése.

Polonyi Géza: Azt nem teheti felekezeti iskolákkal.

Tisza István: Az államnak sok idegen ajku polgártársa van. Jogaikat már apáink is respektálták, nekünk is ugyan ezt kell tenni, testvéri szeretettel, bizalmuk, rokonszenvük megnyerése a kölcsönös egyetértés, életkérdés nekünk is. Az izgatókkal azonban, mint közös ellenséggel kell fellépünk és velük szemben a legszigorubb törvényeket alkalmazni. (Viharos taps jobbról, nagy zaj az ellenzéken.) Az idegen ajku polgártársaknak is határvonalat kell húzni maguk közt és a hazafiatlan elemek közt. (Ugy van! jobbról.) A mi a horvát testvér országokat illeti, megnyugvással konstatalhatjuk, hogy a komolyabb, józanabb elem ragaszkodik a kiegyezéshez, a mely köztük és Magyarország közt kötöttett.

Váradi Károly: Mit szólnak hozzá a horvátok!

Gabányi Miklós: Németül kell nekik mondani mert nem értik.

Popovics Vazul: Értünk mi magyarul is, nem kell, hogy németül szóljanak hozzánk. (Zajos éljenzés.)

Tisza István: E vezéreszmek után áttér a kormányzati ügyekre szorosabban, előbb azonban a pénzügyet illetőleg kell elmondania észrevételeit. A pénzügyek terén nagy esés mutatkozik.

Hock János: Könyvelmü pénzügyi politika okozta.

Kaas Ivor báró: Meg a delegáció.

Tisza István: Ugy a képviselőház, mint maga a társadalom olyan nyomást gyakorolt a kormányra, mely elől ki nem térhetett s így szeretlen terjeszkedésekbe ment át. Ezeket vissza kell szoritani rendes medrébe. Statisztikailag kimutatja a pénzügyi helyzet hanyatlását.

Kaas Ivor báró: A szabadelvü politika okozta.

Tisza István: Itt tehát Megálljt kell kiáltani!

Felkiáltások az ellenzéken: Halt! Halt!

Tisza István: Én honvédfőhadnagy vagyok, csak a magyar vezényszóra állok meg!

Tisza István: Az érdekelt körök megnyugtatására megjegyzi, hogy az állami a tisztviselők fizetésrendezését célzó javaslatokhoz csak akkor nyul, ha igazán meggyőződik, hogy az államhá-

tartás érdekében nem járhat el másként. A fizetésrendezést 1904-re megbeszélni, addig 1903-ra rendkívüli pótlékkal fognak segíteni a szükségleteken. A beruházási javaslatokról és a munkáskérdésről ugyanazokkal a szavakkal nyilatkozott, mint a főrendiházban.

Polonyi: Mi lesz a székely vasutakkal?

Tisza: Azokkal első sorban fogunk foglalkozni. Nyomban ezután áttér az egyes tárcák programjára. A pénzügyi egyensúly fentartása nemzeti becsület kérdése. Az adórendszer reformját is figyelembe veszik. A földmivelés és kereskedelemügy tárcáinak egymást támogatniok kell. Politikát külön csinálni nem lehet. Az autonóm vámtarifát biztos alapra kell helyezni. Vasutak, hajójáratok fejlesztendők. A városok pénzügyi viszonyai rendezendők. Az igazságügyéül megoldandók a polgári perrendtartás élebeléptetését kísérő javaslatok, a kultusz tárcáinál a felekezeti egyenlőség. Szelleme az 1848 iki XX. t.-c. A honvédelmi tárcá dolgait a véderő törvény revíziójánál fogják megvitatni. Azzal a kérésével fejezi be beszédét, hogy vegyék szívükre az ország ügyeit. Ne feledjék, hogy magyarok vagyunk.

Ugron: Őa se feledje Bécsben.

Tisza: Ott is vagyok olyan magyar, mint Ugron. Nekünk az alkotmány életfeltételünk. Mentjük meg a nemzetet az anarkiától. Állítsuk helyre a rendet. A szolgálatot ne nekünk, az országnak tegye az ellenzék.

Az elnök ezután indítványozza, hogy holnap az elnökséget válasszák meg. Ugyanakkor kéri napirendre tűzni a programbeszédet.

Tisza ellenzi. Ez nem képezheti határozat tárgyát.

Kossuth az ellenzék véleményét akarja kifejtetni e tárgyban. Kéri a napirendre tűzést.

Apponyi kijelentése után, hogy napirendre tűzés nélkül is foglalkozhatnak a programmal, az ülés véget ért.

Egyház és iskola.

Egyházkerületi közgyűlés. A tiszántúli egyházkerület közgyűlése november 24-én kezdődik. A közgyűlési tárgyak nagyrésze már beérkezett s az esperesek jelentései is naponta jönnek a püspökhöz. A közgyűlésen F. Kiss Aron és Degenfeld József gróf elnökölnek.

Tanári székfoglaló. Dr. Szabó Márton, a főgymnasium új tanára, e hó 14-én délelőtt 11 órakor tartja székfoglaló értekezését a főiskola dísztermében. Szabó dr.-t Kiss Aron püspök üdvözli s a székfoglaló után ugyancsak 6 óratartja be. Az ünnep elején és végén a főiskolai kántus énekel. A székfoglalón mindenkit szívesen lát a főiskolai igazgatóság.

Izr. iskolaszéki ülés. A statusquo hitközség izr. iskolaszéke szombatn este (november 7-én) 6 órakor ülést tart a Kápolnási-utca hitközségi tanácsterében.

Göncy tanító együleti ülés. A Göncy tanító egyesület f. hó 14-én délután 3 órakor választmányi ülést tart a városháza kistanácssterében, mely ülésre a t. választmányi tagokat ezután is meghívattak.

VIDÉK.

Tiltott gyümölcs.

Érdekes ügyben hozott ma fölmentő ítéletet a szegedi királyi törvényszék büntetőtanácsa. Egy embert mentett föl az ellene erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyostesti sértés büntette miatt.

Kiss Antal 35 éves makói tanyai lakos állott a vádlottak padja előtt. A szerencsétlen embert a kikapós menyecske juttatta oda. Kiss felesége ugyanis titkon Sándor Imre makói legényre kacsingatott. Sándor nem is hagyta észrevétlenül az asszony szerelmes pillantásait, hanem bátorságot véve magának, Kiss tanyájára is bebenézett, ha szabadnak érezte a tanya környékét. Ilyen módon tett Sándor ez év augusztus 8-án éjjel is, mikor is meglátogatta Kiss-nét. És mialatt a csöndes, csillagfényes éjszakákon lázas szerelmi vallomást suttogott Sándor a hűtlen asszonynak, az alatt megjelent váratlanul a férj.

A mint meglátta, mint bitorolják szerelmét, elborította az elkeseredett düh. Fülkapott egy vasvillanyelet és mielőtt Sándor védekezhetett volna, úgy vágta egymásután fejbe, hogy az eszméletlenül rogyott össze. Többet aztán nem is tért magához, hanem másnap délután meghalt.

E tette miatt szólították Kiss Antalt az igazság színe elé, a hol a tárgyalás megtartása után, tekintettel a nagyszámú enyhítő körülményekre, felmentették.

A színházi intendatúra ügye.

A jog- és pénzügyi-bizottság ülése.

Debrecen, november 7.

Ha tegnap valaki csupa véletlenségből benyitott volna a városháza nagy tanácstermébe, megesküdött volna arra, hogy ott a színház-bizottság tart ülést.

A jog- és pénzügyi-bizottságot hívták ugyan össze s még meg se kezdődött az ülés, Oláh Károly tanácsnok, a ki erősen lelkesül a festett világért, vitát provokált ama világot reagáló kérdés fellett, hogy a színházi előadásokat mikor érdemesebb kezdeni.

A vita hosszan eltartott. Kiss Albert, a ki nyugodtan és szótlanul ült félrevonultan s a kit egyik bizottsági-tag meg is kérte, hogy miért nem ül közelebb, azt felelte:

— A jog- és pénzügyi-bizottság ülésére jöttem s megvárom, míg a színház-bizottsági ülés véget ér.

Vecssey Imre elnök nyomban végét is szakította Oláh Károly kedvenc színházi vitájának és méltóságteljesen vágott a mucoai álláspontot védelmező eszmecserébe:

— A jog- és pénzügyi-bizottság ülését ezennel megnyitom.

Ámde a színház gényesége úgy megkísértette a városháza nagytanács-termét, hogy a jog- és pénzügyi-bizottság most már a bizottság keretébe tartozó ügyben ugyan, de újra színház-ügyet volt kénytelen tárgyalni. A debreceni intendatúra ügyét dicsőítette Oláh Károly tanácsnok, olyan hévvel, mintha minden kulturális missziója színház-ügyben összpontosulna. — Lelkesedése azonban hajótörést szenvedett. — Egyedül maradt az intendatúrával. Leszavazták.

— Nem intendatúra kell nekünk, — szólott egy egészséges hang — hanem adóbevételek.

Egyebekben az alábbiakban számoltunk be az intendatúrának még felállítása előtt bekövetkezett bukásáról:

Az első tárgy.

Konc Ákos közléveljáró, városi hivatalos közlöny megindítására tett javaslatot a tanács előtt. A közlöny a belügyi rendszereket, tanácsai határozatokat közölte. A javaslatot a tanács véleményezésre kiadta a jog- és pénzügyi-bizottságnak, a mely az ügyet nem látta elegendő előkészítve s úgy határozott, hogy a hivatalos közlönyre vonatkozólag tegyenek új propeziót.

A színházi intendatúra.

Oláh Károly jelenti a bizottságnak, hogy a közgyűlés megbízásából a színházi intendatúra ügyében dolgoztak ki egy javaslatot, a mely különösen művészeti szempontból fontos. Melegen ajánlja a bizottság figyelmébe a színházi intendatúra visszaállítását.

Lengyel Imre: Én nem pártolom.

Dr. Magoss: Én sem!

Roncisk: Én sem!

Elnök: Hát arra se méltóztatnak érdemesíteni a bizottság javaslatát, hogy az felolvastassék?

Dr. Kola: Meghallgatjuk.

Fel is olvasták a javaslatot, a mely után Oláh Károly olyan tüzzel, annyi lelkesedéssel beszélt az intendatúra visszaállításáról, hogy egészen belepirult. — Visszahangra nem talált. — Melegséget, rokonszenvet nem tudott ébreszteni. Az aranyhídkkal körülvett intendatúra ügye egészen hidegen hagyta a bizottságot.

Lengyel Imre volt az első szónok, a ki alaposan letárgyalta az intendatúra ügyét. Modern követelményeknek, nagy várakozásoknak korlátok közé szorított városi kezeléssel nem lehet megfelelni. Nem pártolja az intendatúra tervét.

Dr. Kola János azon kezdte beszédét, hogy 6 igen tevékeny részt vett a régi színházi dolgokban. Tanult, tapasztalt elme. Fejtegette is részletesen s végeredményében kimondta, hogy 6 sem pártolja az intendatúra tervét, sőt annak határozottan ellene van.

Elnök: Méltóztatnak még hozzá szólani?

— Szavazzunk! Szavazzunk! — zug fel több oldalról.

Dr. Nagy Lajos azonban még hozzá szól a kérdéshez. Beszédén végig ömlött az a lelkesedés, amelylyel a színpadot az igazi művészet hajlékának, a tiszta, moszkotalan irányzat otthonának szeretné látni. A moderna kor azonban átalakításokat teremt. Gyönyörűséget talál, ha a színpadon nem a leiket nemesítő, szívet tisztító, fényesebb dolgokat, hanem az élet nyers drasztikumát látja. Ebben az irányzatban utazni, ilyen célokat szolgálói nem lehet feladata a városnak. Nem pártolja az intendatúra felállítását.

Dr. Fejér Ferenc az intendatúra mellett érvel. Ha az intendatúrát nem állítják vissza, akkor nem látja szükségesnek azt sem, hogy magán vállalkozóért áldozatokat hozzon a város. Javasolja, hogy már most mondja ki a jog- és pénzügyi-bizottság, hogy jövőben a színház-ügyet a város nem ad szubvenziót. Ellenkezőleg. Vállalkozásnak tekinti a színházat és oda adja bérbe annak, a ki többet ad érte.

Dr. Magoss: Ez már lehetetlen.

Roncisk Lajos beszélt még az intendatúra ellen.

Elnök ezután szavazásra bocsátotta a javaslatot s a bizottság öt szavazattal egy ellenében egyelőre elvetette az intendatúra tervét.

SZÍNHÁZ.

Serge Panine. Ohnet nemcsak a lelki vívódások megrajzolásában nagy, hanem abban is, hogy ez érzelmeket kitűnően tudja beállítani színpadi hatásra is. Ebben sokkal ügyesebb, mint az öt jóval felülszárnyaló Jókai, a kinek minden regénye jobb a belőle formált színműnél. Serge Panine-ban Ohnet pazarul öntötte ki minden szellemességét s ha szabad ezt a kifejezést használunk, alakjainak minden szava csillog az érzelmtől. Így esik csak az, hogy kevésbé szubtilis lelkét is elbódíthat az a mély,

érzelmi forrás, a honnan Ohnet hozzánk szól. — A debreceni színtársulat büszkélkedhetik azzal, hogy ennek a hatalmas játéknak minden szerepét kitűnő erővel tudja előadni. A tegnapi előadás alatt tapsal, meleg együttérzéssel és zajos tetszéssel konstatálta ezt a közönség is. A vezető szerepben Pataky Bélának volt diadalmas estéje. Nagyon jellegzetesen s nagyon sok színnel műnauzsirozta a szíverabja, szílv vérü herceget. A mély tanulmány is ki csillant előadásából *Jeszenskynét* alig láttuk még hódítóbbnak, művészebbnek, mint az este. Harmadik felvonásbeli nagy jelenete után hétszer hívták a lámpák elé. A toaletti is igen fényesek voltak. Vele együtt legszebb sikereket egyikét aratta *Menszáros Margit* is, a kinek játéka duzzadt a nemes héttől is mély átérzéssel. Igen hatásosan alkottak elsőrendű műtől: Ebergényiné, Csiky, Klenovits és Cserny Béla. Különösen Csiky, a kinek értelmesben kevés művész beszél. (g. z.)

Színházi hírek. Vasárnap este került színre először Riche és Bernado 3 felvonásos boházata, melynek a címe „Herbelin papa.” A boházot főbb szerepeit Hahnel Aranka, Csige Ilonka, Krémerné Lili, Irday Ida, Krémer Jenő, Pataky Béla, Iványi Anna, Sebestyén Géza, Szilágyi Aladár, Viragházy Lajos és Szalay Károly játsszák. „Herbelin papa” vasárnap esti premijéjére az utalványjegyek nem lesznek érvényesek. Vasárnap délután a „Madarász” című operett kerül színre fél helyárrakkal.

UJDONSÁGOK.

* **Vasárnapi istentiszteletek.** Holnap a következő lelkészek tartanak istentiszteletet a ref. templomokban: Nagytöplomban Szele György. Kistöplomban Kolossváry Mihály hitnaphaladó. Újtöplomban Bója Mihály hitnaphaladó. Ispóály-templomban Sáfány Lajos vallásnár. Csapókeri imaházban Kovács János népiokolai felügyelő. — A theologusok azért fungálnak, mert a lelkészek meg beköszöntő szónoklatát hallgatják meg.

* **Szabó János síremléke.** Kegyeletes ünnepet fog ülni a békésbányai ev. ref. egyházmegye. Boldog emlékeztü esperese, Szabó János közadakozásból emelt síremlékének leleplezési gyász-ünnepélyét, a debreceni Kossuth-utcai temetőben, e hó 24-ik napján, délután 3 és fél órákor tartja, a következő sorrenddel: 1. Gyásznének. Előadja a főiskolai énekkar. 2. Alkalmi ima. Tartja Dombi Lajos esperes. 3. Gyásznének. Előadja a főiskolai énekkar. 4. Alkalmi beszéd. Tartja Garzó Gyula tanácsbíró. 5. Gyásznének. Előadja a főiskolai énekkar. Ezen gyászünnepélyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívom, az egyházmegye nevében. Gyula, 1903. november 2. Dombi Lajos, esperes.

* **Bucsuó miniszterek.** Debrecen város törvényhatóságához tegnap két bucsoó levél érkezett. *Wlassics Gyula* és *Darányi Ignác* bucsoznak. *Wlassics* leírata a következőképp hangzik: Ó cs. és apostoli kir. Felsége ez év november 3-án kelet legfelsőbb elhatározásával állásomról való lemondásomat elfogadni méltóztatott. Midőn erről a közönséget tudomás véget értesítsem, megragadom az alkalmat, hogy szívem mélyéből mondjak köszönetet azért az oda adó és lelkes támogatásáért, a melyben engem minden-

kor szives volt részesíteni. Budapest, 1903 nov. 3-án. Wiassics. — **Darányi** kuesuja a következő: Ó eszásári és apostoli kir. Felsége f. évi november hó 3-án kelt legfelső kéziratával a m. kir. földmívelésügyi miniszterium vezetésétől — saját kérelmemre — legkegyelmesebben fejeztentéi méltóztatott. Midőn a tárcza vezetésétől megváltok, a t. törvényhatóságoknak szives támogatásáért, melylyel földmívelési érdekeink gondozására irányuló törekvésemben tsálkozni szerencsém volt, meleg köszönetemet nyilvánítom. Budapesten 1903. év november hó 3-án. Darányi. Most már jöhetnek a be-
köszöntők.

* **A Szent László dalegylet** tisztelt választmányi tagjait fölkerem, szivesedjenek e hó 6-án, este 8 órakor a szokott helyen tartandó választmányi ülésen megjelenni. Tárgy: az október 24-iki dalestély bevételének elszámolása. Debrecen, 1903. november 5. Bárdossy Gyula elnök.

* **A debreceni szabók kartellje.** A debreceni szabók tegnap délelőtt gyűlést tartottak, melyen a *rossz fizetők ellen kartellre lépnek.* Ez a tény maga is érdekes, érdekesebb azonban a mód, melylyel végrehajlják tervüket. — A szakosztály, *Sövényi István* terjedelmesen indokolt indítványára, elhatározta, hogy *rendszeres, betűsoros könyvet vezet mindazon megrendelőkről, a kik szabómunkáért valamelyik mesternek tartoznak.* Ez a könyv, a melybe minden kartellre lépő szabó köteles be-terjeszteni hitelözinek nevét és az adósság összegét, ez a könyv egyik szabónál lesz elhelyezve. A helyzet most már ez: X. ur beállít egy szabóhoz s ruhát rendel. A szabó elmegy azon szak-társához, a kinél a *főkönyv* van és megnézi, vajjon nem tartozik-e megrendelője a debreceni piacon? — *Ha akármelyik szabónál ki nem fizetett tartozása van, nem készít ruhát egyik mester sem.* Ha az illető nincs senkinél megterhelve: passirt, készítik a ruhát. A kartellre lépő szabók hétfőn este tartják alakuló közgyűléstüket.

* **Alakuló közgyűlés.** A hajdu megyei méhészegylet alakuló közgyűlése folyó hó 8-án, délután 3 órakor a Bika-venedéglő kisternében fog megtartatni. Tárgy: 1. Határozat az elfogadott alapszabályoknak kormányhatósági jóváhagyás végett leendő felterjesztése felelt. 2. Tisztviselők és választmányi tagok választása. 3. Esetleges indítványok. A kik belépési nyilatkozatukat az elnökségnél még be nem adták, szivesedjenek azt e közgyűlésre magukkal hozni.

* **A polgári asztaltársaság estélye.** A „Debrecen” sör-szarnokban alakult polgári asztaltársaság várokozson felel jól sikerült estélyt rendezett, a melynek erkölcsi sikere mellett nagyon szép anyagi sikere is volt árvák felruházására. Az estélyen nagy sikerrel működtek közre: *Kozma László* árvaház-igazgató egy hatóságos felőlvásával, *Faragó Emma* gyönyörködtető énekével, a *Kossuth-dalkör* precíz előadásával, *Króh Vilmos* és *Kalicki Ernő* szavala-
taikkal és a Magyarri testvérek kitűnő játékukkal lelkesítették a nagy közönséget. A derék körreműködőknek. —

a kik szives készséggel töltötték be műsorszámokat az árvák érdekében rendezett estélyen, e helyen is hálás köszönetét fejezi ki az asztaltársaság elnöksége.

* **Magyar név.** Hartstein Emil árványi lakos belügyminiszteri engedéllyel Kovács-ra magyarosította nevét.

* **Tegnap halottak.** Tegnap a következők hunytak el Debrecenben: Sipos Jánosné ev. ref. 36 éves, Péter Pál r. k. 3 hónapos, Varga Ferenc ev. ref. 70 éves középbirtokos, Szabó Mihály ev. ref. 1 éves, Balog Ilonka r. k. 6 napos.

* **Eiadó Vár-utca 7. számú ház,** mely 10 százalékánál többet jövedelmez, kedvező árban és fizetési feltételek mellett. Bővebbet a tulajdonosnál, Varga-utca 32. szám alatt a keresztpületben.

* **Női ruha varrónő,** a ki Bécsben és Budapesten dolgozott elfogad angol, francia divat szerint a legzölésesebb ruha készitést. Vidéki megrendeléseket is elfogad. Nőgrádi Sándorné Piac-utca 42. (Lamprecht palota) I. emelet. Ugyanott jobb házból tanuló lányok felvétetnek.

* **Kifogástalan szép és tartós fényképek** Némethi József előnyösen ismert fényképész műtermében készülnek. Piac-utca 42. sz. Lamprecht-palota.

Női tornászok Debrecenben.

Debrecen, november 7.

A debreceni Torna- és Kerékpáros-Egyesület lapuak utján a következő felhívást intézi a hölgyekhez:

A nő szervezete a mai nevelési rendszer mellett nem fejlődik ki jól. Az élet pedig nehéz munkát ró a nőkre. Akár férjhez mennek, akár munkával keresik meg kenyerüket: ép testre, erős lélekre van szükségük. A sok ülés az iskolában, a lányok szelidebb természetűsége, a kézimunkák sok fajtája, a szokottabb szórakozások módja mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a sok mozgásra, szabadban való tartózkodásra, élelem után járásra teremtett test elsatnyuljon.

Különösen így van ez a műveltebb osztály gyermekeinél. Ennek az eredménye, hogy az utódok mindinkább esze-neveszek. Filigran testű, halvány, ideges gyermekeket látunk lépten-nyomon. Az egészséges asszonyok száma hova-tavább csökken. A beteges asszony keze nem bírja tovább vezetni a háztartás gyapjút, cselédekre marad az is, meg a gyermekek gondozása is. Mindenki lát erre elég példát az ösmérséi között. Hogy ez nem jól van így, mindenki tudja. Hogy ép test csak ép testben lehet, mindenki hirdeti. Mégis a lélek gondozására jobbnál-jobb és sok intézetünk van, míg a testtel csak akkor törődnek, mikor már reperiálni kell. Az iskolák nagyra szabott tananyaga mellett, igazán nem jut idő a testedzésre. Ezen segíteni kell. A ki szereti, hogy gyermeke piros, egészséges, eleven, ügyes, az tudja, mily módon biztosíthatja a zsenge test fejlődését, a fiatal lélek önálló erejét, a test erőit — a tornászás által. Az fejleszti az erőt!

Az erős nő a önbizalmat, ez a munkakedvet, a kettő együtt biztosítja a sikert. Látjuk, érezzük, hogy gyermekeink érdekében segíteni kell az iskolákban, a melyeknek feladata a tanítás. — Segíteni azzal, hogy munkájukat kiegészítjük a test gondozásával. A nyilvánvaló hiányt pótolnunk kell.

A Debreceni Torna és Kerékpáros-Egyesület választmányja, mint Debrecen városának és társadalmának erre legihivatalosabban felelős testületének vél eleget tenni, a midőn ezen hiány pótlásán fáradozik és a lányok tornázását előmozdítani igyekszik. Tchetti azt pedig

annál is inkább, mert azon helyzetben van, hogy egy teljesen felszerelt és kizárólag csakis az egyesület céljaira szolgáló külön tornacsarnokkal rendelkezik.

Említett egyesület választmányja örömet nyújt alkalmat arra nézve, hogy a serdülő lányok és felnőtt hölgyek is a testgyakorlást és tornázást üzhessék, a mennyiben a tornacsarnokot minden kedden és pénteken délután 4—7 óráig kizárólag a hölgyek és leányok tornázása céljából szivesen bocsájtja rendelkezésre, hol a hölgyek és leányok Mayer Margit urhölgy, ev. ref. felsőleányiskolai oklv. tornatanárnő oktatása és felügyelete alatt a tornázást gyakorolhatják.

Említett egyesület választmányja a felsoroltakra való tekintettel erről azon megkereséssel értesíti Debrecen város tisztelt hölgyközönségét, miszerint a választmány ezen intézkedését szivesen tudomásul venni, a szülőket pedig miszerint kedves leányaiknak ezen külön torna oktatásbani részvételt megengedni méltóztatassanak.

A mennyiben Mayer Margit urhölgy a tornatanítást az ügy érdekében szives-ségből vállalta el, e torna órák látogatásáért külön díj nem fizetendő.

A tornaterem fűtése és világításából eredő költségek fedezésére azonban, minden e tornaórákban résztvevő leány, évente 4 koronát, felnőtt hölgyek pedig az egyesület hölgy tagjainak tagsági-díját az az 5 koronát fizetnek, mely összeg a beiratkozás alkalmával előre fizetendő. Beiratkozni lehet levél útján f. hó 15-ig az egyesület ügyvivő elnökénél Lasz gallner Kálmán máv. felügyelőnél Fűvészkeret-utca 14. sz. I-ső emelet, ahová a hozzájárulási díj is pósta-utalványon egyidejűleg beküldendő. Az ev. ref. felső leányiskola növendékeinek jelentkezését Mayer Margit tanárnő fogadja el.

Az első torna óra f. hó 17-én, kedden dé. u. fél 5 órakor tartatik.

A debreceni torna és kerékpáros egyesület megbízásából.

Dr. Kenézy Gyula
orvos,
egyleti elnök.

Lasz gallner Kálmán
m. á. v. felügyelő,
egyleti ügyvivő elnök.

Dr. Horvay Róbert
főreáliskolai tanár,
egyleti titkár.

TÁVIRATOK.

A cári pár utazása.

Durmstadt, november 6. A cári pár a jövő héten tér vissza oroszországba. A hesseni nagyherceg, a kit a cár meghívott az orosz-lengyelországi vadászatokra, el fogja kísérni a cári párt.

A spanyol király utazása.

Berlin, november 8. Madridból táv-iratozzák a Berliner Tageblattnak, hogy a spanyol király e hó 19-én Lissabonba érkezik s ott marad 24 ig.

Az új olasz kormány.

Róma, november 6. Giolitti miniszterelnök meglátogatta báró Pasetti osztrák-magyar nagykövetet és hosszabb ideig tanácskozott vele.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Gondnokság.** A nyíregyházi törvényszék Boros Imre 47 éves kotélgártó mestert tékozlás miatt gondnokság alá helyezte.

§ A Varga-utcai szerelmi dráma. Szeptember elején egész Debrecen közvéleményét foglalkoztatta a Varga-utcai szerelmi dráma, melynek Gáll Jánosné lett az áldozata. A vizsgálóbírónál Gál János úgy nyilatkozott, hogy tekintettel megölt nejének jellemére és előéletére, részvétellel van a tettes iránt s nemcsak, hogy kártérítést nem követel, de a megbüntetését sem kívánja Debreceni Sándornak. Az ügyet, melynek bírósága előreláthatólag enyhén fogja büntetni Debrecenit, a decemberi esküdszéki cikluson tárgyalják. A vádlottat Kardos Samu dr. védi.

§ Lengyel zsidó — becsületsértés. Érdekes ítéletet hozott ma a nagyváradi törvényszék főlebbviteli büntető tanácsa. Egy bécsi nagykereskedő felvilágosítást kért egyik nagyváradi iparos g. y. hitelviszonyairól. A kinél tudakozódott, az az illető iparos egyik elkészedett konkurrensa volt, természetesen tehát, hogy az információ nem a legkedvezőbb volt a derék mesteremberre nézve. A konkurrens levelének egyik sora például így intette a bécsi hitelezőt:

— Hova gondol? Csak nem hitelez egy lengyel zsidónak.

A levél tartamáról, hogy hogynem értesült az iparos és becsületsértési pört indított versenytársa ellen a nagyváradi járásbírósnál, a hol vádlottat fölmentették. Főlebbvités folytán most a törvényszék elé került a pör. A védő azt vitatta, hogy a szó magában: lengyel zsidó nem becsületsértés, csupán fiaji megkülönböztetés, míg a panaszos ügyvédje arra az álláspontra helyezkedett, hogy azzal a kifejezéssel a magyarországi zsidókat becsületükben mélyen lehet sérteni. A bíróság el is fogadta ezt az álláspontot s a ravasz konkurrens becsületsértés miatt 40 korona pénzbüntetésre ítélte.

HIREK.

Ejjeli posta.

Légbe röpült tárházak.

Nagy dinamitrobbanás.

A Jona szigetén, Peekskill közelében levő állami tárházak, melyek robbanóanyagokkal voltak telve, — mint Newyorkból távirják — légbe röpültek. Tizenhat ember meghalt, sokan megsebesültek.

A tárházakban néhány száz tonna dinamit volt elhelyezve. Hogy a robbanást mi okozta azt nem tudják és ezt aligha sikerül is már kideríteni, mert az épületekből kő nem maradt kövön.

A robbanó lövegek óriási távolságba röpültek szanaszét és rettenetes pusztítást vittek végbe több mérföldnyi területen.

Egy óránál hosszabb ideig lángok és hatalmas füstoszlopok csaptak fel Jona-szigetéről. A robbanás ereje pedig oly irtózatossá volt, hogy sok mérföldnyi távolságra is megéreztek a rázkódást.

A megrémült lakosok elmenekülnek. Vajjon csakugyan csupán tizenhat ember vesztette-e életét a katasztrófa alkalmával, mint, a hogy az első hírek jelentették, azt még nem tudják. Attól tartanak, hogy az áldozatok száma sokkal nagyobb.

A szerencsétlenség színhelyét még nem lehet megközelíteni, mert a robbanás következtében tűz támadt és a tárházak pincéiben még egyre történnek robbanások, úgy, hogy a lövegek igen nagy távolságra röpülnek el.

× **Teherkocsis a Dunában.** (Éjjeli express tudósítás.) A vámház előtti rakodóparton járt a kocsijával Krellinger Rudolf 18 éves kocsis. Gabonát hordott fel zsákokban. Annyira vigyázatlan volt azonban, hogy kocsijával egészen közel ment a parthoz. A kocsis felbillent és lovastul, mindeztől beleesett a Dunába. Az arajakók segítségére siettek, de mire kihúzták a vízből, az egyik lá megfűlt és a kocsis is súlyos sérüléseket szenvedve közel volt a fulladáshoz. A Rókuskórházba vitték.

× **Kifelejtett hercegi palota.** (Éjjeli express tudósítás.) Albrecht porosz herceg palotájában Berlinben tegnap este vakmerő tolvaj tört be. A felügyelő este nyolc óra tájban gyanus zajt hallott, utána járt és megpillantott egy embert, a ki nyilván azzal a szándékkal, hogy betörést kövessen el, belopózott a házba. A mikor ez az ember látta, hogy fölfedezték, háromszor rálőtt a felügyelőre, aztán elmenekült. A felügyelő nem tudja leírni a tolvajt, a ki menekülés közben ellopta a kapus takarékpénztári könyvecskéjét és ezüst óráját.

CSARNOK.

Az örökség.

— Regény. —

Írta: **Thán Gyula.**

(Folytatás.)

Most már meggyőződött Timó arról, hogy bosszu áldozata. Nem is sokáig kellett kutatnia aztán, hogy kinek a keze működött abban, hogy ő egy elhagyott csolnokban a tengerre került.

— Ronkai volt a bűnös, — gondolta magában. — Senki más nem tehetett, csak ő. De hogyan történhetett? Arra még jól emlékszem, hogy a vacsora után kajütőbe vonultam. Azt is határozottan tudom, hogy azonnal becsuktam az ajtót. Hogy juthatott hát a szobácskába s hogy vihetett ki onnan, hogy én észre sem vettem?

Mindezek megoldatlanul foglalkoztatták gondolatait. Legkétségbeejtőbb volt mikor arra gondolt, hogy mi lesz vele. Ha valamerről hajó nem tűnik fel, ha őt fel nem veszik, akkor ott pusztul el a tenger hullámain ringó csolnokban hiszen nincsen nála semmi mentő eszköz. Ha volna is, nem tudja magát tájékozni. Iránytű nélkül lehetetlen utirányt betartani. Hová, merre hajtáná a csolnokot? Hogy juthatna legelőbb száraz földre. Ki bírná-e addig éten?

Sűrű egymásutánban tokolodott elő a sötét és kétségbeejtő gondolatok.

— Szeretteim, otthon reménytelen teljeseen vannak és csak nem is sejtik, honnan is sejtették, hogy mi történt velem. Az a hitvány ember haza fog menni és büntetlenül, boldogan élhet. Miért gyűlöl az engem? Mivel szolgáltattam én neki okot? Sejtí talán, hogy szerstem Ilmát és Ilma is szeret engem? Feltékeny? Talán ő szeretné az Ilma kezét elnyerni?... És ha meggondolom, hogy én ártatlanul, tiszta szerelmemmel, nemes érzelmekkel teljesen itt pusztulhatok el, ő pedig a bűnös lélek boldog lehet, talán még az Ilma kezét is elnyerheti, kétségbeesés szállta meg. Ilma pedig figyelmeztetett, mikor elváltunk. Azt akarta, hogy őrizkedjek Ronkától. Joggal vádolhatom önmagamot, a miért nem hallgattam Ilmára és nem vettem szigorú figyelembe az ő szerelmes szive aggodalmait. Ha óvatosabb vagyok, most nem bolyongok itt a tengeren, elhagyottan, reményvesztetten.

A mint így mindjebban megszálltát az aggodalmak és a menekülés lehetőségevel foglalkozott, alig vette észre, hogy a szél egyre erősebb lesz, a tenger hullámai is nőnek, csolnok is jobban jobban ring.

(Folyt. köv.)

SZINLAP.

Ma, szombaton, nov. hó 7-én, bérlet 83-ik szám „C” negyedézer:

Fidu.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete fél 8-kor.

Holnap, vasárnap, nov. 8-án két előadás.

Délután 3 órakor, bérletszűnetben, félárakkal:

A madarász.

Operette 3 felvonásban.

Este 7 és fél órakor, bérletszűnetben, először:

Hercegin papa.

Bóhózat.

Donogán és Somossy

Kunz József és Tarsa utócai
Debreczen, Kistemplom bazár.

Ujonnán átalakított divatáruház.

Menyasszonyi kelengye.

Vászon, készfehérnemű.

Külön szőnyegosztály.

Ágy és asztalterítők, függönyök, butorszövetek, Coeus lábtörők, flanel takarók, lópakróczok.

— LINOLEUM. —

— Olcsó szabott árak! —
Kérjük kirakatainkat megtekinteni.

Uradalmi tea vaj

1 kiló 1 frt 20 kr.,
naponta friss minőségben kapható.

Tisztelettel

Deutsch Lajos

Piacz-utca 38. sz

Ujdonságok

KARDOS LÁSZLÓ

üzletében,

Kossuth-utca 9. szám.

Szőnyegek minden faja

Pakróczok " " "

Butorszövetek nagy választékban

Linoleumok minden faja

Szövetfüggönyök minden faja

Csipekfűggyönyök " " "

Ágyterítők " " "

Asztalterítők " " "

Flaneltakarók és utazópokróczok minden faja

Bőrvásznak és padlóparke-

tek minden faja.

Ujítás a levelezőlapokban!

A divat változó, a levelezőlapokat többé nem albumokban őrzik meg, hanem mint

asztal és szobadísz szerepel.
E czélra izléses, szingazdag, vá-
lasztékos izlésű, dombornyomású **képkeretek**

(Passepartout) szolgálnak.

Ezen meglepő szép újdonság darabja **20 fillérbe kerül**, kapható kizárólag főraktáramban:

MIHALY SAMUEL papikereskedésében, Főtér 30. sz. Dréher sörözőjével szemben.

Ugyszintén az összes tőzsdékben és levelezőlap elárúsítóknál.

Szeredy József

vendéglőjében

vassárnap este nagy

hurka-estély tartatik

saját készítményéből. Tisztán kezelt **bagaméri uj bor** s pontos kiszolgálásról kezeskedik.

A nagy műzenélő óra közreműködik

Homokkert utca 125-ik szám a nagyhíd mellett szemben.

Főútlelet Piacz-utca Kuczik-ház.

10 év óta

fennálló cipő-füzletünket megnagyob-
bitottuk s t. vevőink kényelmére a
Főtéren egy fióküzletet rendeztünk be.

Kérjük, hogy a n. é. közönség
győződjék meg saját készítményü
cipőink retzetős kiállítására, jó minősége
és tartósságáról. Ugyszintén raktáron
tartunk mindenféle cipőket. Megren-
delések a legrövidebb idő alatt gon-
dal és pontossággal teljesítetnek.
Tisztelettel

Eifenbein és Klein.

Fióküzlet Piacz u. Fehérlő-szálléda mellett.

Olcsó szabott árak!

Partióljuk a hazai partit!

P A R Á D I ÁSVÁNY-VIZ

= kiváló gyógy- és borviz. =

Főraktár: Debreczenben,

C S A N A K J Ó Z S E F N É L.

Kapható ezenkívül minden fűszerkereskedésben és vendéglőben.

23 kr. 23 kr.
1 lit. 1902. évi **Értesítés.** 1 lit. 1902. évi
BOR. **BOR.**

Van szerencsénk t. vevőink szives
tudomására hozni, hogy 1902. évi

asztali borainkat

a mai naptól kezdve 10-11 literes
zárt korsókban is forgalomba hozzuk
és pedig literenként **46 fillérért**,
tehát 6 fillérrel olcsóbban, mint az 1
literes üvegekben.

Ajáljuk azért ezen korsókban
való vásárlást úgy családi ünnepekre,
mint vadászatok és egyéb összejöve-
telekre. — Debreczen, 1903. nov. 6.

Szülő- és Bortermelő Szövetkezet.
Simonffy-utca 2. sz. városi bérház.

Nyujtsunk kezét a szerencsének!

Önyeremény 60,000 korona.

Már folyó évi november hó
19-én és 20-án lesz az annyira
kedvelt osztálysorsjegyek I-és
huzása. — Ily osztálysorsjegyek
eredeti árak mellett kaphatók.

$\frac{1}{8}$ K. 1.50 $\frac{1}{4}$ K. 3.— $\frac{1}{2}$ K. 6.— $\frac{1}{1}$ K. 12.—

3%-os Osztrák Földhitel sorsjegy.
Igérvény.

Főnyeremény 90,000 kor.
Huzás 1903. november 16-án.

KATZ JAKAB
irodája.

Arany János-utca 9. szám.

Nyujtsunk kezét a szerencsének!

Neumann Testvérek

czipő- és kalapraktárban
= (Tisza-palota) =

A téli idényre a legdusabb válasz-
tékban vannak felhalmozva a leg-
tartósabb házilag készült férfi és
fiu bőrcsizmák, posztócsizmák,
női férfi és gyermek posztócsizmák,
téli kalapok és sapkák, mely
cikkek nagyon előnyös beszerzés
folytán

csodálatos olcsó árakban
szerezhetők be.

HRABÉCZY ANTAL

**fehérnemű gőzmosó-
és vasaló intézete**

már megnyilt.

Apró hirdetések.

Legújabb dívat szerint nőruha elkészítését elvállalom, kívánatra házakhoz varni is elmegyek. Csapó-utca 81. sz.

Eltevésre alkalmas szőlő kilója 22 fillérrel, palackozott 6- és ujbór literje 44 fillérrel kapható Csokonai-utca 13.

Kaiser Salamon Debreczen, Hatvan-utca 2. szám. Rézletfűtésére minden áramelés nélkül, évi lakással bíró hitelképes családoknak, úri, női dívatárak, fahérműek, férfi, női és leányruhák, tükör és képek raktára.

Levelezés.

Házasságközvetítéseket legnagyobb diszkrétivál eszközből Nagy Lajos magán-advokát irodája Mester-utca 12. szám (Levélbeml. tudakozódásokra azonnal válaszoltatik.)

„Virágzó“ levele van.

„Kiváncsi“-nak levele van.

„Intelligens“ levele van.

„Kis barát“-nek levele van.

„Magass 22.“ levele van.

„Legényeknek“, „Nagyegérnek“, „Kertestvéreknél“ levele van.

Két szép özvegy két intelligens fiatal ember ömeretségét Ohajtja. Levelet a kiadóban „Fehérgalamb“ és „Fehérgalamb“ címen kérünk.

Ajánlat.

Itt az ideje meggyőződni, hogy Wallerstein Fülöp Fia cég a legjobb minőségű árakat a legolcsóbban árulja. Nincs sok helyünk, de azért néhány cikk árát felemlítjük: 120 széles cybelin minden színben 1 kor., Anna flanel métere 12 kr., jó vég vészon 4 fr., jó vég sifon 4 fr. 80 kr., 2 ágú és 1 asztalterítő együtt már 5 fr., jó szőnyeg métere 20 kr. Ha ezek az árak nem elég olcsók, még olcsóbban is tudunk adni. Női és gyermek felöltők meg különösen jutányos árban vannak.

Pemetefű, maláta és pergelt csukorkák kaphatók Riess Lipót csukrársznál.

A t. közönséghez! Szives tudomásul, hogy petroleum forrásom újból megeredt. Tisztelettel Neumann Nándor petroleum és festékkereskedő Hatvan-utca 5.

Pájer Utódánál ajándék és egyéb tárgyak, mélyen leszállított árban kaphatók.

Teasütemények és csukorkák mindig friss és nagy választékban kapható, Riess Lipót csukrársznál Piac-utca.

Nősülési engedélyek, megszerzési, nagykorúsítási, örökbe fogadási, ipari és névmagyarosítási ügyekben eljár jogtanácsosra segélyével az „Okmányszersz“ vállalat Mester-utca 12. szám.

Szobafűtéshez mindennemű szén legolcsóbban házhoz szállít Neumann Nándor, festék, petroleum és szénkereskedő. Hatvan-utca 5. Telefon 205. szám.

Teasütemény és csukorkák naponta friss és nagy választékban kapható Borsy csukrárszában.

Bolthelyiség, előnyös feltételek mellett azonnal kiadó. Csapó-utca 22. szám.

Firneisz, vegytisztá, legjobb minőségű, ugyssintén festék és petroleum legolcsóbban kapható Térei József utódánál festék- és petroleum kereskedésben Hatvan-utca 18.

Csibalomtanítást előnyös áráért elfogad Arany János-utca 22. sz. Farkas János végzett csibalomtanító.

Vágott tűzifa kapható nagy és kicsi mennyiségben Csapó-utca 87. Varga, bükk, gyertyánfa 90 kr., tölgy és cserfa 80 kr. másánként. Házaszállítva 10 krral több. Megrendelhető Lússtig és Baa fűszerüzletében.

Mindennemű megbízásokat, magánnyomozásokat, megfigyeléseket, kényesebb természetű családi ügyekben is. Adószók (kereskedők és magánosok) kiegyeztetését is elfogadja Nagy Lajos magán-advokát irodája, Mester-utca 12. szám.

Legújabb dívat szerint nőruha elkészítését elvállalom, kívánatra házakhoz varni is elmegyek. Csapó-utca 81. sz.

Eltevésre alkalmas szőlő kilója 22 fillérrel, palackozott 6- és ujbór literje 44 fillérrel kapható Csokonai-utca 13.

Kaiser Salamon Debreczen, Hatvan-utca 2. szám. Rézletfűtésére minden áramelés nélkül, évi lakással bíró hitelképes családoknak, úri, női dívatárak, fahérműek, férfi, női és leányruhák, tükör és képek raktára.

Kereslet.

Tanuló felvétetik Ott és Marschall rövidaru, női és férfi dívatüzletében.

Középiskolát végzett családos ember 1000 korona kaucióval megfelelő állást keres. Czim a kiadóban.

Vidéki városba keresek fűszerüzletbe jó számoló intelligens leányt pénztárnoknőnek. Kézimunkában ügyes előnybe részesül. Czim a kiadóban.

Egy jó magaviseletű értelmes fiatal ember, mint üzletiszolga felvétetik Mentze Henrik újdonságok áruszába.

Eladás.

Képes folyóirat, egészen új, egy évfolyam, olcsón eladó. Czim a kiadóban.

Színházi csukorka különleges-ségek, tea sütemények, valódi orosz teák megérkeztek

KERTÉSZ SÁNDOR

fűszer- és csemege kereskedésében, a színházszáma szemben.

Házi asszonyok figyelmébe!

Ne mulassza el senki, ki asztalánál jó zamatos és frissen tartó házi kenyeret kíván élvezni, az újabb rendszer szerint és a legkiválóbb orosz házi sütőasszonyok alkalmazása folytán süttött keveret, az orosházi házi kenyér sütdébői napi szükségletét fedezni Kivánatra házhoz szállítatik.

Üzlet áthelyezés végett

rendkívül

leszállított árak!

Kalapok, cipők, ingek, nyakendők, gallérok, kézelők, harisnyák, zsebkendők, esőernyők, pénz-, szivar-, cigarettas és dohánytárcsák, zsebkések, ollók, gyermekjátékok, gyermekkoscsik, ajándéktárgyak stb. Téli sapkák, trikóingek, trikónadrádok hallatlan olcsó árban.

Miklós és Markbreit
bazar, Frohner-szálloda mellett.
Az üzlethelyiség kiadó.

Meghívás.

A Debreczeni Elő Temetkezési Egylet mint szövetkezetnek
1903. évi november hó 22-én, vasárnap délután 3 órakor,
Debreczenben, Csapó-utczán, a „Korona“ vendéglő dísztermében tartandó
évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság által előterjesztett felügyelő-bizottság által megvizsgált 1902 évi mérleg az igazgatóság évi jelentésével.
  2. A halotti jutalékoknak a taglétszám arányában leendő kiutalhatása.
  3. Lemondás folytán fűresedésbe igazgatósági, pénztárnoki, ellenőri, felügyelő-bizottsági s választmányi tags. helyek betöltése, illetve újból választása.
  4. Az alapszabály egyes pontjainak esetleges módosítása s azok szerint intézkedés.
  5. A vezetőségnek a felmentvény megadása.
- Felkéretnek az egyleti tagok, miszerint a közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. Az egylet női tagjai az alapszabály 17. §-a értelmében férjük vagy más férfi tagok által képviselhetik magukat.
Debreczen, 1903. november 5-én.

Az igazgatóság.

A mérleg s forgalmi kimutatás november 14-től kezdve a szövetkezeti pénztárban (Piac-utca Varja-sy Gyula egyleti pénztárnok ur kosárkötő-üzletében) megtekinthető.